

Pedagogizacja medialna rodziny
Zakres — uwarunkowania — dylematy

NR 3065

Marcin Musioł

Pedagogizacja medialna rodziny
Zakres — uwarunkowania — dylematy

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2013

Redaktor serii: Pedagogika
Katarzyna Krasoń

Recenzent
Maciej Tanaś

Publikacja będzie dostępna — po wyczerpaniu nakładu — w wersji internetowej:

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział 1	
Koncepcja metodologiczna badań własnych	15
1.1. Charakterystyka planowanych badań	20
1.2. Problematyka badań	20
1.3. Hipotezy badawcze	22
1.4. Zmienne i ich wskaźniki	23
1.5. Wykorzystane metody, techniki i narzędzia badawcze	28
1.6. Teren badań i badana próba	32
Rozdział 2	
Proces pedagogizacji rodziny	39
2.1. Wiedza pedagogiczna przydatna rodzicom i prawnym opiekunom	41
2.2. Pojęcie pedagogizacji rodziny	44
2.3. Cele i zadania pedagogizacji rodziny	45
2.4. Pedagogizacja medialna rodziny	50
2.5. Cele pedagogizacji medialnej rodziny	53
2.6. Zakres pedagogizacji medialnej rodziny	55
2.7. Miejsce pedagogizacji medialnej rodziny	56
2.8. Planowanie, przygotowanie i przebieg działań pedagogizujących medialnie rodzinę	62
Rozdział 3	
Działania rodziców i opiekunów związane z wychowaniem i kształceniem przez media	65
3.1. Informacja w życiu jednostki i społeczeństwa	68
3.2. Media jako nośniki kultury	70
3.3. Media jako nośniki norm i wartości	76
3.4. Możliwości wykorzystywania mediów w procesie rozwoju dziecka oraz na- stolatka	78
3.5. Możliwości wykorzystywania materiałów drukowanych w rozwoju i wycho- waniu dziecka oraz nastolatka	84

3.6. Możliwości wykorzystywania mediów audialnych w rozwoju i wychowaniu dziecka oraz nastolatka	90
3.7. Możliwości wykorzystywania programów telewizyjnych w rozwoju i wychowaniu dziecka oraz nastolatka	96
3.8. Możliwości wykorzystywania programów komputerowych w rozwoju i wychowaniu dziecka oraz nastolatka	106
3.9. Możliwości wykorzystywania Internetu w rozwoju i wychowaniu dziecka oraz nastolatka	110
3.10. Możliwości wykorzystywania fotografii i filmów w rozwoju i wychowaniu dziecka oraz nastolatka	117
3.11. Media w systemie nagród i kar	124
Rozdział 4	
Działania rodziców i opiekunów związane z wychowaniem do mediów	127
4.1. Czas wolny dzieci i młodzieży	131
4.2. Cyberprzemoc	135
4.3. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do komunikacji interpersonalnej pośredniej	138
4.4. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z materiałów drukowanych	141
4.5. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z mediów audialnych	142
4.6. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z programów telewizyjnych	156
4.7. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do nauki i pracy z komputerem	188
4.8. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z gier komputerowych	199
4.9. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z usług internetowych	207
4.9.1. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do komunikowania się z wykorzystaniem usług internetowych	213
4.9.2. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z gier sieciowych	231
4.9.3. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z serwisu WWW	238
4.9.4. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do zamieszczania informacji w Internecie	253
4.9.5. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z portali społecznościowych	263
4.9.6. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z alterrzeczywistości typu <i>second life</i>	270
4.10. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z usług telefonii komórkowej	277
4.11. Przygotowywanie dzieci i nastolatków do korzystania z aparatu cyfrowego oraz z kamery cyfrowej	287

4.12. Uzależnienie od mediów	291
4.13. Manipulacja w mediach	301
Rozdział 5	
Edukacja medialna rodziny	309
5.1. Przygotowanie rodziców i opiekunów w zakresie systemów operacyjnych i oprogramowania użytkowego	312
5.2. Techniczne zabezpieczenia mające chronić dzieci przed zagrożeniami medialnymi	321
5.3. Programowe zabezpieczenia mające chronić dzieci przed zagrożeniami medialnymi	323
Rozdział 6	
Metodyczne aspekty pedagogizacji medialnej rodziny	337
6.1. Ustalenie potrzeb i/lub zainteresowań medialnych rodziców i prawnych opiekunów	339
6.2. Przygotowanie i prowadzenie zajęć pedagogizujących medialnie rodzinę — wyniki badań	348
Podsumowanie	355
Aneksy	365
Bibliografia	387
Indeks nazwisk	399
Summary	403
Zusammenfassung	404

Indeks nazwisk

Adams Ernest 231
Amsterdamski Stefan 72

Baron-Polańczyk Eunika 81
Bauman Sheri 136
Bauman Teresa 28
Bauman Zygmunt 70, 71
Bednarek Józef 17, 71, 197
Bereźnicki Franciszek 80
Boellstorff Tom 270
Brągiel Józefa 42
Brosch Anna 140
Bucholc Marta 17
Buczyńska Joanna 188
Budniak Alina 85
Butkiewicz Maria 92

Carey James W. 138
Cher 145
Coles Robert 77
Czajkowska Marta 81
Czerepaniak-Walczak Maria 49
Czerwiński Kazimierz 138, 139

Damaschk Anna 57
Darski Adam 146
Dąbrowska Aleksandra 138, 139
Denek Kazimierz 83
Drożdż Michał 130
Dudzikowa Maria 49
Dusza Bożena 54, 251
Dymara Bronisława 152
Dzieńdziura Krzysztof 67
Dzierzgowska Irena 59
Dzikomska-Kucharz Anna 44, 47, 51

Ejsmont Marek 87

Ferguson George A. 29
Fiut Ignacy S. 131
Furmanek Marek 17, 84

Gajda Janusz 17, 55, 92
Gaul Dorota 77
Giddens Anthony 72
Goban-Klas Tomasz 17, 18, 19, 71
Gogołek Włodzimierz 17, 334
Grabianowska Katarzyna 73, 111
Graszewicz Marek 83
Gruszczuk-Kolczyńska Edyta 70
Guilford Joy P. 32

Hallada Marek 117
Hanel Constance 135
Hankała Andrzej 298
Harwas-Napierała Barbara 91
Hinduja Sameer 136, 331
Hoffmann Beata 153
Hornowski Tomasz 140
Huk Tomasz 28, 69, 77, 257, 278, 288

Izdebska Jadwiga 19, 51, 73, 97, 157, 241
Izdebski Zbigniew 213, 241

Jackson Janet 145
Jackson Michael 145
Jakubowicz Karol 64
Janczyk Janusz 81, 193
Janke Andrzej W. 42
Jankowska Dorota 117
Jankowska Hanna 277
Janusz Jacek 231
Jastrzębski Jerzy 83
Jędrzykowski Jacek 238
Jędrzejewski Marek 73, 153

- Jończyk Izabela 327
 Jundziłł Irena 45, 46
 Jurkowski Andrzej 80, 81
 Juszczyk Stanisław 14, 17, 29, 49, 50, 53, 54,
 55, 60, 69, 70, 79, 80, 81, 84, 85, 92, 97,
 138, 140, 164, 193, 197, 203, 212, 238,
 251, 302, 311
- K**
 Kawula Stanisław 42, 44, 45, 46, 48
 Kelm Albin 42
 Kikulska Mirosława 199
 Kisiel Mirosław 69, 90, 288
 Kojs Wojciech 70
 Kołacz Marcin 80
 Kołakowska Tamara 78
 Komora Juraj 311
 Koppek Renata 59
 Kornaś-Biela Dorota 91
 Korzekwa Lucyna 113
 Kossowski Paweł 97
 Kostelansky Alojz 302, 364
 Kostrzewski Janusz 118
 Krawczak Dorota 67
 Kruszewski Krzysztof 110
 Kukulska M. 199
 Kumik Ewa 92
 Kunowski Stefan 82
 Kupisiewicz Czesław 19, 63, 80
 Kurincová Viera 311
 Kwiatkowska Wioletta 110
- L**
 Lasswell Harold 17, 18
 Lepa Adam 130, 152, 157
 Leszczuk Anna 97
 Levinson Paul 277
 Lewiński Dominik 83
 Lewowicki Tadeusz 41, 54, 73, 80, 81, 83, 84,
 129, 140, 212, 244, 251, 257, 330
- Ł**
 Łaszczyc Jan 106
 Łobocki Mieczysław 19, 44, 57, 58, 67, 77, 117,
 125, 130
- M**
 Machowski Michał 77
 Madonna 146
 Maliszewski Wojciech J. 138, 139
 Mandal Agnieszka 153
 Mazepa-Domagala Beata 84
 McLuchan Marshall 17, 64, 156
- McQuail Denis 17, 19
 Melezinek Adolf 351
 Meller Ryszard 24
 Melosik Zbyszko 49, 72
 Mendalka Lucyna 208
 Michałowski Lesław 153
 Mielniczek Marcin 327
 Mitas Andrzej W. 91
 Modzelewski Mirosław 106
 Morańska Danuta 81, 193, 330
 Morbitzer Janusz 17, 50, 67, 78, 202
 Musioł Marcin 41, 49, 53, 55, 56, 60, 62, 73,
 81, 112, 113, 157, 193, 230, 241, 251, 278,
 288, 330, 364, 365, 369, 382
- N**
 Nęcka Edward 82
 Niemierko Bolesław 19, 28, 62
 Nowak Wojciech P. 97
- O**
 Okoń Wincenty 19, 42, 44, 62, 63
 Orzechowski Jarosław 82
 Osiński Zbigniew 111
 Osmańska-Furmanek Wielisława 17, 84, 238
- P**
 Papierniok Henryk 351
 Patchin Justin W. 136, 331
 Pawlica Beata 185
 Pączek Katarzyna 327
 Perzycka Elżbieta 17, 67, 252
 Petlak Erich 112
 Piaget Jean 78
 Pietkiewicz Maria 92
 Pilch Piotr 231
 Pilch Tadeusz 28
 Pisarek Walery 18
 Podgórecki Józef 138, 139
 Podivinská Mária 86
 Polewczyk Irena 70, 79
 Pomirska Zofia 90
 Pomykało Wojciech 44
 Przechrzta Maciej 252
 Przecławska Anna 72, 73
 Przetacznik-Gierowska Maria 42, 67
 Putin Władimir W. 302
 Putkiewicz Zygmunt 82
- R**
 Rabczewska Dorota 146
 Radziejewicz-Winnicki Andrzej 311
 Reber Arthur S. 188

- Rocławski Bronisław 91
Rothenberg Michael B. 130, 243
Różycka Martyna 327
Rymar Dariusz 91
- Sadowski Bogdan 82
Sadza Agata 270
Šatánek Juraj 311
Sawicka Antonina 57
Schiller Herbert 68
Seidler Peter 311
Siemieniecka Dorota 71, 73, 229, 244
Siemieniecki Bronisław 17, 41, 54, 55, 68, 73, 80, 81, 83, 84, 92, 111, 117, 129, 130, 140, 188, 212, 229, 244, 251, 257, 305, 321, 323, 330
Siemińska-Łosko Agnieszka 71, 73
Simon Lee 51
Skibińska Małgorzata 28
Skrzydlewski Wojciech 50
Sokołowski Marek 87, 131, 185, 208, 241, 245
Spielberg Steven 102
Spock Benjamin 130, 243
Strelau Jan 80, 81, 82
Strykowski Waclaw 53, 54, 80
Suska Dorota 245
Szcucka Natalia 17
Szewczyk Lidia 49
Sztompka Piotr 67, 76
Szulżycka Alina 17, 72
Szymura Błażej 82
- Śliwerski Bogusław 11, 44, 49, 129, 208
- Tadeusiewicz Ryszard 68
Takane Yoshio 29
Tanaś Maciej 17, 71, 83, 110, 295, 298
Theiss Wiesław 73
Timberlake Justin 145
Tokarska Urszula 45
Trempała Janusz 91
Trolley Barbara C. 135
- Uchyła-Zroski Jadwiga 91, 152
- Walogóra-Huk Anna 137
Wallace Patricia 140
Watoła Anna 80
Wawer Rafał 69
Wawrzak-Chodaczek Mirosława 157, 203
Wenta Kazimierz 17, 55, 67, 79, 92, 129, 252, 321
Widawska Edyta 185
Wieczorkowski Kazimierz 71, 110
Wieloch Mateusz 231
Wiig Elisabeth H. 156
Wiig Karl M. 156
Wiśniewski Michał 185
Włodarski Ziemowit 42, 67
Wnuk-Lipiński Edmund 72
Wojtyniak Józef 32
Woźniak Paulina 81
- Zaczyński Władysław 17,
Zakrzewski Andrzej 81
- Żarkiewicz-Pacak Aleksandra 97

Marcin Musioł

Media pedagogization of a family
Scope — conditions — dilemmas

Summary

The first chapters of the book analyze the possibilities and needs of taking actions medially pedagogizing a family in the following three areas.

- education and teaching through the media — it covers the possibilities of using the media to facilitate the process of shaping different developmental spheres of a child or a teenager, as well as shaping his/her axio-normative system.
- education to the media — it consists of shaping parents' and carers' competences of taking multi-dimensional actions aiming at providing a child or a teenager with maximum safety, making use of the media, above all through his/her education, and, further on, equipment and programme protection, as well as controlling his/her media actions.
- media education of parents and carers — it contains shaping their competences in order to make use of the information-communication technology tools.

The third chapter concentrates on the issue of pedagogization concerning the possibilities of using the media when facilitating the process of child or teenager development. This part of pedagogization should be treated in a similar way to a child or a teenager preparation for a safe and rational usage of the media described in the next chapter.

The next chapter includes a characteristic of the media education for parents or carers, aiming at broadening their media competences, allowing them to support their foster children or teenagers in the process of their learning, using the information-communication technology tools and doing homework in computer science or information technology classes.

The last chapter involves methodological tips of how to conduct meetings medially pedagogizing a family.

The book closes with a summary where the verification of hypotheses, as well as answers to research problems and postulates are provided.

Pieces of information on the media presented in particular chapters were not to describe it holistically, but were selected taking into account their usefulness for parents or carers of children or teenagers, and possibilities of discussing them within the scope of the media pedagogization of a family.

Marcin Musioł

Mediale Pädagogisierung der Familie Bereich — Bedingungen — Dilemmata

Zusammenfassung

In den ersten Kapiteln der vorliegenden Monografie werden die Möglichkeiten und die Notwendigkeit der Maßnahmen zur medialen Pädagogisierung der Familie besprochen. Diese Maßnahmen betreffen drei folgende Bereiche:

- Erziehung und Ausbildung mittels der Massenmedien — die Gelegenheit, Massenmedien bei Unterstützung verschiedener Entwicklungsstufen des Kindes oder des Teenagers anzuwenden und deren axionormativen System zu bilden,
- Erziehung zur Benutzung der Massenmedien — die Entwicklung bei Eltern und Betreuern von den Fähigkeiten, die ihnen ermöglichen, dem die Massenmedien benutzenden Kind/Teenager die Sicherheit zu gewährleisten: durch den Gebrauchs- und Programmschutz und durch die Aufsicht über die mediale Aktivität des Kindes/Teenagers;
- mediale Ausbildung der Eltern und Kuratoren — die Entwicklung von deren Fähigkeit, bestimmte informations-kommunikative Technologie anzuwenden.

Das dritte Kapitel konzentriert sich auf die Pädagogisierung mittels Massenmedien, die die Entwicklung des Kindes/Teenagers unterstützen sollte. Diese Form der Pädagogisierung soll das Kind/den Teenager auf sichere und vernünftige Benutzung der Massenmedien vorbereiten.

Das nächste Kapitel beinhaltet die Charakteristik der medialen Ausbildung der Eltern oder Betreuer, die als Ziel hat, mediale Kompetenzen der Eltern zu erweitern, damit sie ihrem Kind die informationskommunikative Technologien beibringen und bei der Hausarbeit in Informatik helfen können.

In dem letzten Kapitel findet man methodologische Hinweise über mediale Pädagogisierung der Familie.

Am Ende der Monografie gibt es ein Resümee, in dem verschiedene Hypothesen, Forschungsprobleme und -postulate verifiziert wurden.

Die in den einzelnen Kapiteln enthaltenen Informationen über Massenmedien sollten nicht holistisch dargestellt werden, sondern bezweckten, den Eltern/Betreuern bei medialer Pädagogisierung der Familie behilflich zu sein.

Redakcja
Barbara Konopka

Projekt okładki i stron działowych
Edward Wilk

Redakcja techniczna
Małgorzata Pleśniar

Korekta
Lidia Szumigała
Mirosława Żłobińska

Łamanie
Alicja Załęcka

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2199-8

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
[e-mail: wydawus@us.edu.pl](mailto:wydawus@us.edu.pl)

Wydanie I. Ark. druk. 25,5. Ark. wyd. 34,0. Papier offset.
kl. III, 90 g. Cena 52 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław